

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.10, No.4, 2015, pp.294-308

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

อิทธิพลของความสามารถในการฟื้นพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน

EFFECTS OF RESILIENCE AND ACADEMIC PRESSURE ON ACADEMIC ACHIEVEMENT OF
SECONDARY SCHOOL STUDENTS WITH ACADEMIC MOTIVATION AS A MEDIATOR

นางสาวนิภารัตน์ รูปไข่ *

Niparat Roopkhai

รศ.ดร.วรรณิ แกมเกตุ **

Assoc. Prof. Wannee Kaemkate, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสาเหตุ (causal research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลอิทธิพลความสามารถในการฟื้นพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน ตัวอย่างวิจัยคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 832 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .782 ถึง .903 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิจัยพบว่าโมเดลอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่านที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 28.519, df = 23, p = 0.197, GFI = 0.995, AGFI = 0.980, RMR = 0.014, RMSEA = 0.017) โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนได้ร้อยละ 18.9 และ 53.7 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงบทบาทการส่งผ่านของแรงจูงใจในการเรียนพบว่ามีบทบาทเป็นตัวแปรส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediator) โดยความสามารถในการฟื้นพลังและความกดดันทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (DE = .116, -.218 ตามลำดับ) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความสามารถในการฟื้นพลังและความกดดันทางวิชาการผ่านแรงจูงใจในการเรียน (DE = .163, -.046 ตามลำดับ) ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: niparat.rk@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: wannee.k@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

This research was a causal research. The purposes of this research were to develop and examine the goodness of fit of resilience and academic pressure on achievement with academic motivation as a mediator model's effect. The research sample consisted of 832 secondary school students selected by multi-stage random sampling method. Data were collected through survey questionnaire. Descriptive analysis and SEM (Structural Equation Model) by LISREL were used for the data analysis.

The results revealed that the model's effects of resilience and academic pressure on academic achievement with academic motivation as a mediator fitted the empirical data (Chi-square = 28.519, df = 23, p = 0.197, GFI = 0.995, AGFI = 0.980, RMR = 0.014, RMSEA = 0.017) The variables in model explained 18.9% and 53.7% of variance of academic achievement and academic motivation respectively. The role of academic motivation as mediator in this model was partial mediator. Resilience and academic pressure directly influenced academic achievement (b = .116, -.218, respectively) and academic achievement had a significant indirect effect via academic motivation (b = .163, -.046, respectively). All effects were significant at $p < .05$.

คำสำคัญ: ความสามารถในการฟื้นพลัง/ความกดดันทางวิชาการ/แรงจูงใจในการเรียน/ตัวแปรส่งผ่าน

KEYWORDS: RESILIENCE/ACADEMIC PRESSURE/ACADEMIC MOTIVATION/MEDIATOR

บทนำ

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง หากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้และการจัดการศึกษามีคุณภาพ สามารถพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป (Luthans, 2012) ดังนั้นการให้ความสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรให้ความสนใจ

รายงานของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชาติปีการศึกษา 2556 ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชาอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2556) ประกอบกับผลการสอบในโครงการประเมินผลการศึกษาของนักเรียนในระดับนานาชาติ (PISA) ปีพุทธศักราช 2552 ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบแต่ละด้านต่ำกว่ามาตรฐานเมื่อเทียบกับต่างประเทศ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556) รายงานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

งานวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่าปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือความกดดันทางวิชาการ (academic pressure) (Fenzel, 2000; Gutman & Midgley, 2000; Lin & Chen, 1995) โดย De Bruyn (2005) พบว่าความกดดันมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่มีความกดดันสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ford & Schroeder (2009) พบว่าความกดดันทางวิชาการส่งผลให้นักเรียนมีระดับความซึมเศร้าและความท้อแท้สูง นำไปสู่การได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ

ในแต่ละวันนักเรียนต้องพบกับความท้าทายและความกดดันที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน (Khalaf, 2014) ซึ่งความท้าทายและความกดดันเหล่านี้ล้วนส่งผลให้นักเรียนเกิดความเครียดและ

ความวิตกกังวล (Sacker & Schoon, 2007) โดยผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการฟื้นฟูพลังที่นักเรียนแต่ละคนมีอยู่ในตัวเองจะช่วยให้นักเรียนสามารถจัดการกับความท้าทายและความกดดันทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Fallon, 2010; Morales, 2008) และยังช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยการฟื้นฟูพลังเป็นความสามารถของบุคคลในการปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ที่บีบคั้นด้วยการตอบสนองอย่างกระตือรือร้นและใช้วิธีการทางบวกในการจัดการกับสถานการณ์เหล่านั้น จนสามารถผ่านพ้นสถานการณ์ที่เป็นวิกฤตไปได้ และกลับมาดำรงชีวิตอย่างปกติสุขได้ดังเดิม (Kaplan, Turner, Norman, & Stillson, 1996; Masten, Best, & Garmezy, 1990)

การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการ พบว่าทั้งสองตัวแปรส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยความสามารถในการฟื้นฟูพลังส่งผลด้านบวก (Solberg, Davis & McLemore, 2010) แต่ความกดดันทางวิชาการส่งผลด้านลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (De Bruyn, 2005; Ford & Schroeder, 2009) และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการ พบว่าทั้งสองตัวแปรส่งผลซึ่งกันและกัน โดยความสามารถในการฟื้นฟูพลังจะช่วยลดความกดดันทางวิชาการ (Martin & Marsh, 2006) และในขณะเดียวกันความกดดันทางวิชาการก็ส่งผลต่อความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ดังงานวิจัยของ Tung, Ning, and Kris (2014) พบว่านักเรียนที่มีความกดดันสูงจะมีความสามารถในการฟื้นฟูพลังอยู่ในระดับต่ำ ก่อให้เกิดความท้อแท้ในการเรียน นำไปสู่การได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ

นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถในการฟื้นฟูพลังส่งผลให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน (Alfaro et al., 2006; Eccles, Wong, & Peck, 2006; Neblett, Philip, Cogburn, & Sellers, 2006) โดย Neblett et al. (2006) พบว่าความสามารถในการฟื้นฟูพลังมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อและทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียน ดังนั้นนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการฟื้นฟูพลังสูงจะมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนก่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน แต่ถ้านักเรียนมีความรู้สึกกดดันสูงจะทำให้เกิดความท้อแท้และขาดแรงจูงใจในการเรียน ส่งผลให้ได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Park et al., 2012) จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจในการเรียนถือเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญในการศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะแรงจูงใจในการเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยได้รับอิทธิพลจากความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการ

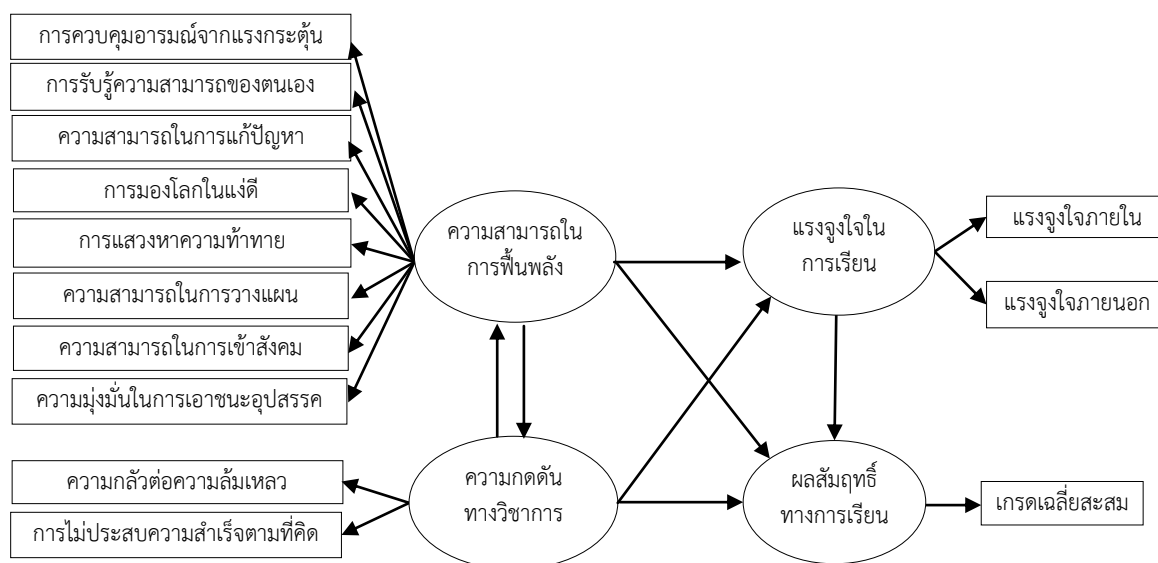
การศึกษาในข้างต้นจะเห็นว่าความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการล้วนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้แรงจูงใจในการเรียนยังเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ของความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ความกดดันทางวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งการทราบอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังที่กล่าวมานั้น จะทำให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การวางแผนหรือจัดโครงการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนที่ดีขึ้น ประกอบกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่างานวิจัยที่ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลังกับความกดดันทางวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังมีจำนวนน้อย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงนำความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการมาศึกษาอิทธิพลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำแรงจูงใจในการเรียนเข้ามาร่วมในการศึกษาด้วย เป็นการทดสอบอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน

กรอบความคิดของการวิจัย

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่าความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการส่งผลทางตรงต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Akgun & Ciarrochi, 2003; Borman & Overman, 2004; Cappella & Weinstein, 2001; De Bruyn, 2005; Ford & Schroeder, 2009; Lin & Chen, 1995; Struthers, Perry, & Menec, 2000) โดยความสามารถในการฟื้นฟูพลังส่งผลด้านบวก แต่ความกดดันทางวิชาการส่งผลด้านลบ และตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการยังส่งผลผ่านแรงจูงใจในการเรียนไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Alfaro et al., 2006; Eccles et al., 2006; Lepper, Corpus & Iyengar, 2005; Neblett et al., 2006; Park et al., 2012; Wong et al., 2003) นอกจากนี้การศึกษาความสัมพันธ์ของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการพบว่าทั้งสองตัวแปรส่งผลซึ่งกันและกัน (Martin, 2002; Martin & Marsh, 2006) สรุปเป็นกรอบความคิดของการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพ 1 กรอบความคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสาเหตุ (causal research) มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำหนดตัวอย่างวิจัยใช้แนวคิดของ Hair et al. (2010) กำหนดให้มีตัวอย่าง 5-20 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า 1 ค่า การวิจัยนี้กำหนดขนาดของตัวอย่าง 20 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ โดยมีตัวแปรสังเกตได้ 13

ตัวแปร ตัวแปรแฝง 4 ตัว และมีพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าประมาณ 37 ค่า ดังนั้นตัวอย่างที่เหมาะสมควรมีอย่างน้อย 740 คน เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดังนั้นเพื่อชดเชยอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงเพิ่มตัวอย่างเป็น 960 คน โดยตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) เลือกโรงเรียนในแต่ละภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มาภูมิภาคละ 2 โรงเรียน รวม 8 โรงเรียน จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่ายสุ่มนักเรียน โรงเรียนละ 120 คน จำแนกตามระดับชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษา คือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นละ 20 คน รวม 960 คน จากการเก็บข้อมูลจริงพบว่ามีแบบสอบถามที่สามารถใช้ได้ จำนวน 832 ฉบับ ดังนั้นตัวอย่างวิจัยจึงมีจำนวน 832 คน แบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 34.50 เพศหญิงร้อยละ 65.50 อาศัยอยู่ในภาคเหนือร้อยละ 25.96 ภาคกลางร้อยละ 25.96 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 25.60 และภาคใต้ร้อยละ 22.48 โดยกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 17.19 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 17.67 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 16.35 มัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 15.63 มัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 16.71 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 16.47

ตัวแปรวิจัย

ความสามารถในการฟื้นพลัง หมายถึง ทักษะในการควบคุมอารมณ์จากแรงกระตุ้น เชื่อมมั่นในความสามารถหรือศักยภาพของตนเอง กล้าเผชิญหน้ากับปัญหา ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีการวางแผน และสามารถจัดการกับปัญหาในด้านการเรียนได้ โดยมองปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านบวก

ความกดดันทางวิชาการ หมายถึง ความกลัวต่อความล้มเหลวในการเรียน และความไม่พึงพอใจต่อผลการปฏิบัติงานหรือผลการเรียนที่ได้รับ

แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง ความมุ่งมั่นและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การประสบความสำเร็จด้านการเรียน

เครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรูปแบบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) จำนวน 60 ข้อ วัดทั้งหมด 3 ตัวแปร ได้แก่ ความสามารถในการฟื้นพลัง มีจำนวน 40 ข้อ ข้อคำถามวัดตามองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยของ Baruth and Carroll (2002) Connor and Davidson (2003) Friberg et al. (2003) Martin and Marsh (2003, 2006) ธัญลักษณ์ ขวัญนิมิต (2555) และวรัญญา แดงสนธิ (2556) ความกดดันทางวิชาการ มีจำนวน 10 ข้อ พัฒนาข้อคำถามมาจากงานวิจัยของ Ford & Schroeder (2009) และ Hoskin (2011) และแรงจูงใจในการเรียน มีจำนวน 10 ข้อ พัฒนาข้อคำถามมาจากงานวิจัยของ Lepper et al. (2005)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือพิจารณาจากค่าความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และค่าความเที่ยง พบว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าดัชนี IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และการในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างพบว่าโมเดลวัดความสามารถในการฟื้นพลัง ความกดดันทางวิชาการ และแรงจูงใจในการเรียน ที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และในการตรวจสอบความเที่ยงพบว่าข้อคำถามในแต่ละตัวแปรมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.782 ถึง 0.903 โดยตัวแปรความสามารถในการฟื้นพลัง ตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.609 ถึง 0.775 ความกดดันทางวิชาการ ตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.830 และ 0.848 และแรงจูงใจในการเรียน ตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.736 และ 0.732 ซึ่งให้เห็นว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทั้งหมดมีคุณภาพและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร และการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าว ออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน และตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์บทบาทการส่งผ่านของตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนในโมเดลที่พัฒนาขึ้น

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีรายละเอียดดังนี้

เมื่อพิจารณาค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 832 คน จะเห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ความกดดันทางวิชาการ และแรงจูงใจในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.41, 2.90, 3.46 ตามลำดับ) แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.50) และเมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝง ก็เห็นว่าตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลัง นักเรียนมีการมองโลกในแง่ดีและความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ส่วนความสามารถในการเข้าสังคม ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการวางแผน การควบคุมอารมณ์จากแรงกระตุ้น การแสวงหาความท้าทาย และการรับรู้ความสามารถของตนเอง นักเรียนมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรความกดดันทางวิชาการ นักเรียนมีความกลัวต่อความล้มเหลวและการไม่ประสบความสำเร็จตามที่คิดอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนมีแรงจูงใจภายในอยู่ในระดับมาก แต่มีแรงจูงใจภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง และตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดจากเกรดเฉลี่ยสะสม นักเรียนมีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในระดับมาก รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในโมเดล

ลำดับ	ตัวแปร	Mean	ระดับ	SD	Min	Max	sk	ku	CV (%)
1	ความสามารถในการฟื้นฟูพลัง	3.41	ปานกลาง	0.53	1.48	4.78	-0.39*	0.08	15.44
	1) การควบคุมอารมณ์จากแรงกระตุ้น	3.38	ปานกลาง	0.74	1.00	5.00	-0.11	0.02	21.83
	2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.32	ปานกลาง	0.54	1.80	5.00	0.04	-0.01	16.16
	3) ความสามารถในการแก้ปัญหา	3.44	ปานกลาง	0.67	1.20	5.00	-0.12	-0.08	19.59
	4) การมองโลกในแง่ดี	3.63	มาก	0.75	1.00	5.00	-0.37*	-0.14	20.58
	5) การแสวงหาความท้าทาย	3.35	ปานกลาง	0.61	1.20	5.00	0.07	-0.01	18.30
	6) ความสามารถในการวางแผน	3.40	ปานกลาง	0.72	1.20	5.00	-0.26*	-0.02	21.16
	7) ความสามารถในการเข้าสังคม	3.45	ปานกลาง	0.64	1.00	5.00	0.08	-0.11	18.43
	8) ความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรค	3.61	มาก	0.76	1.00	5.00	-0.39*	-0.03	21.07
2	ความกดดันทางวิชาการ	2.90	ปานกลาง	0.75	.30	4.90	-0.16	-0.02	25.77
	1) ความกลัวต่อความล้มเหลว	3.02	ปานกลาง	0.81	.60	5.00	-0.22*	-0.11	26.93
	2) การไม่ประสบความสำเร็จตามที่คิด	2.77	ปานกลาง	0.88	1.00	5.00	-0.02	-0.49*	31.88
3	แรงจูงใจในการเรียน	3.46	ปานกลาง	0.55	1.00	5.00	-0.19*	0.44*	15.76
	1) แรงจูงใจภายใน	3.56	มาก	0.58	1.00	5.00	-0.14	0.31	16.25
	2) แรงจูงใจภายนอก	3.37	ปานกลาง	0.73	1.00	5.00	-0.21*	-0.13	21.79
4	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.50	มาก	1.16	1.00	5.00	-0.35*	-0.81*	33.14
	เกรดเฉลี่ยสะสม	3.50	มาก	1.16	1.00	5.00	-0.35*	-0.81*	33.14

หมายเหตุ: n = 832; SE of Sk = .09, SE of Ku = .17; *p < .05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องของโมเดล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล และผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลอิทธิพลความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลมีทั้งหมด 13 ตัวแปร มาจากตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร ได้แก่ ความสามารถในการฟื้นฟูพลัง มีตัวแปรสังเกตได้ 8 ตัวแปร ความกดดันทางวิชาการ มีตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว แรงจูงใจในการเรียน มีตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัวแปร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัวแปร โดยผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรเกือบทุกคู่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.073 ถึง 0.657 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือการมองโลกในแง่ดี (THINK) กับความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรค (TRY) มีค่าเท่ากับ 0.657 แสดงว่านักเรียนที่มีการมองโลกในแง่ดีสูงจะมีความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคสูงตามมาด้วย รองลงมาคือ การมองโลกในแง่ดี (THINK) กับความสามารถในการแก้ปัญหา (SOLVE) มีค่าเท่ากับ 0.610 และความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรค (TRY) กับความสามารถในการแก้ปัญหา (SOLVE) มีค่าเท่ากับ 0.609 แสดงว่านักเรียนที่มีการมองโลกในแง่ดีและความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคสูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงด้วย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลัง พบว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ การมองโลกในแง่ดี (THINK) กับความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรค (TRY) มีค่าเท่ากับ 0.657

รองลงมาคือ การมองโลกในแง่ดี (THINK) กับความสามารถในการแก้ปัญหา (SOLVE) มีค่าเท่ากับ 0.610 และความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรค (TRY) กับความสามารถในการแก้ปัญหา (SOLVE) มีค่าเท่ากับ 0.609

ส่วนตัวแปรความกดดันทางวิชาการ พบว่าตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรความกดดันทางวิชาการ ได้แก่ ความกลัวต่อความล้มเหลว (FEAR) และการไม่ประสบความสำเร็จตามที่คิด (N_SUCCESS) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.532 และตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน พบว่าแรงจูงใจภายใน (MO_IN) และแรงจูงใจภายนอก (MO_OUT) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .370 รายละเอียดแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
CON	1.000												
SELF	.385	1.000											
SOLVE	.497	.513	1.000										
THINK	.509	.560	.610	1.000									
CHAL	.402	.521	.502	.587	1.000								
PLAN	.383	.460	.620	.542	.509	1.000							
SOCI	.425	.416	.464	.503	.454	.411	1.000						
TRY	.509	.542	.609	.657	.581	.558	.587	1.000					
FEAR	.194	.015	.065	.066	-.042	.081	.032	.077	1.000				
NSUCCESS	.121	-.107	-.012	-.095	-.110	.004	-.125	-.092	.532	1.000			
MO_IN	.218	.406	.372	.370	.415	.440	.368	.432	-.073	-.213	1.000		
MO_OUT	.364	.435	.508	.430	.450	.459	.362	.480	.039	.023	.370	1.000	
GRADE	.107	.207	.212	.234	.268	.156	.227	.243	-.195	-.274	.299	.330	1.000

หมายเหตุ: CON = การควบคุมอารมณ์จากแรงกระตุ้น; SELF = การรับรู้ความสามารถของตนเอง; SOLVE = ความสามารถในการแก้ปัญหา; THINK = การมองโลกในแง่ดี; CHAL = การแสวงหาความท้าทาย; PLAN = ความสามารถในการวางแผน; SOCI = ความสามารถในการเข้าสังคม; TRY = ความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรค; FEAR = ความกลัวต่อความล้มเหลว; NSUCCESS = การไม่ประสบความสำเร็จตามที่คิด; MO_IN = แรงจูงใจภายใน; MO_OUT = แรงจูงใจภายนอก; GRADE = เกรดเฉลี่ยสะสม

* $p < .05$

2.2 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล

การวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation modeling: SEM) ด้วยโปรแกรมลิสเรล พบว่าโมเดลตามกรอบแนวคิดยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงทำการปรับโมเดล โดยผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตได้สัมพันธ์กัน และตัดเส้นอิทธิพลระหว่างตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออก คือ เส้นทางอิทธิพลของตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลังส่งไปความกดดันทางวิชาการ และความกดดันทางวิชาการส่งกลับไปที่ความสามารถในการฟื้นฟูพลัง ทำให้ได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแผนภาพ 2

จากตาราง 3 และแผนภาพ 2 แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่านที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 28.519 ($\text{Chi-square} = 28.519$, $\text{df} = 23$, $p = 0.197$) มีความน่าจะเป็นมากกว่า .05 แสดงว่าไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ($\text{GFI} = 0.980$) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ ($\text{AGFI} = 0.980$) มีค่าเข้าใกล้ 1 ดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของเศษ (RMR = 0.014) รวมทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA = 0.017) มีค่าเข้าใกล้ 0

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว พบว่าตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ดี คือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.560 ถึง 1.000 ยกเว้นค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรการควบคุมอารมณ์จากแรงกระตุ้น (CON) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SELF) ความสามารถในการวางแผน (PLAN) ความสามารถในการเข้าสังคม (SOC) และความกลัวต่อความล้มเหลว (FEAR) ที่มีความเที่ยงค่อนข้างต่ำ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.371 ถึง 0.471

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างของตัวแปรภายในที่เป็นตัวแปรตามและตัวแปรส่งผ่าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($R^2 = 0.189$) และแรงจูงใจในการเรียน ($R^2 = 0.537$) พบว่าตัวแปรทำนายด้านความสามารถในการฟื้นพลัง (RESILIENCE) ความกดดันทางวิชาการ (PRESSURE) และแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACH) ได้ร้อยละ 18.9 และตัวแปรความสามารถในการฟื้นพลัง (RESILIENCE) และความกดดันทางวิชาการ (PRESSURE) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) ได้ร้อยละ 53.7 สำหรับการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรแยกนำเสนอตามลำดับตัวแปร โดยเริ่มจากตัวแปรตามของการวิจัยดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรในโมเดลที่เป็นตัวแปรทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสูงสุด คือ แรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) รองลงมาคือ ความกดดันทางวิชาการ (PRESSURE) และความสามารถในการฟื้นพลัง (RESILIENCE) โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.238 -0.218 และ 0.116 ตามลำดับ แสดงว่าการที่นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนและความสามารถในการฟื้นพลังสูง แต่มีความกดดันในการเรียนต่ำ เป็นสาเหตุทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นอกจากนี้ความสามารถในการฟื้นพลัง (RESILIENCE) และความกดดันทางวิชาการ (PRESSURE) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACH) ผ่านตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) โดยมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ เท่ากับ 0.163 และ -0.046 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม (total effect: TE) อิทธิพลทางตรง (direct effect: DE) และอิทธิพลทางอ้อม (indirect effect: IE) ของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความสามารถในการฟื้นพลัง (RESILIENCE; TE = 0.279) รองลงมา คือ ความกดดันทางวิชาการ (PRESSURE; TE = -0.264) และแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE; TE = 0.238) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงที่สุด คือ แรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE; DE = 0.238) รองลงมาคือ ความกดดันทางวิชาการ (PRESSURE; DE = -0.218) และความสามารถในการฟื้นพลัง (RESILIENCE; DE = 0.116) และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด คือ ความสามารถในการฟื้นพลัง (RESILIENCE; IE = 0.163) รองลงมาคือ ความกดดันทางวิชาการ (PRESSURE; IE = -0.046)

แรงจูงใจในการเรียน

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรในโมเดลที่เป็นตัวแปรทำนายแรงจูงใจในการเรียน (MOTIVE) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียนสูงที่สุด คือ ความสามารถในการฟื้นพลัง (RESILIENCE) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.687 รองลงมา คือ ความกดดันทางวิชาการ (PRESSURE) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.195 แสดงว่านักเรียนที่มีความสามารถในการฟื้นพลังสูงและมีความกดดันทางวิชาการต่ำ เป็นสาเหตุทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ซึ่งการมีแรงจูงใจในการเรียนมากจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตามไปด้วย

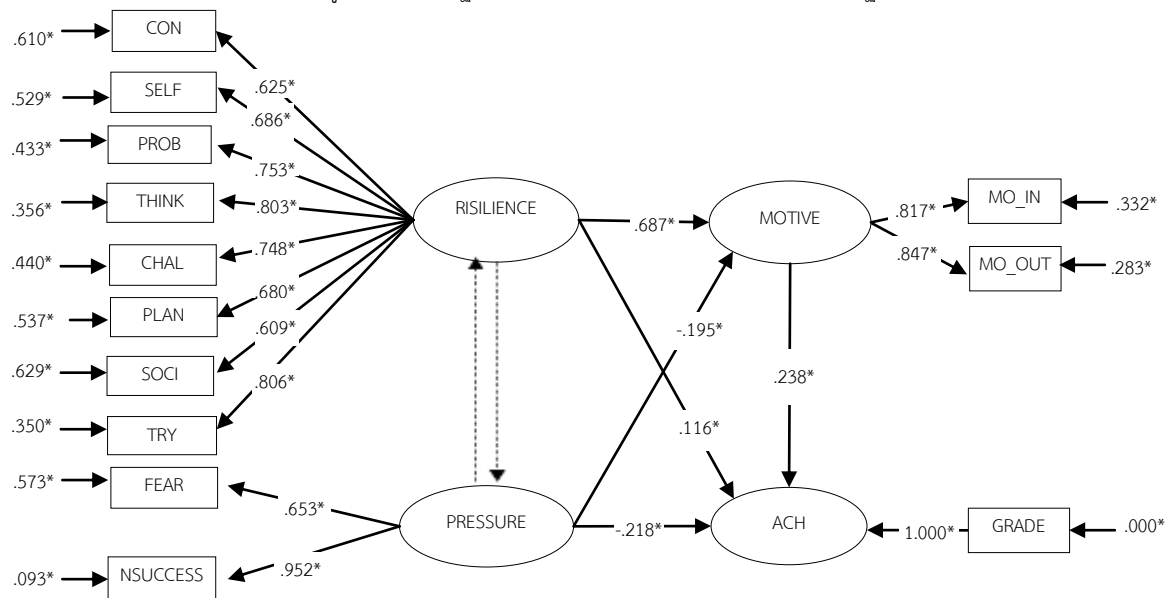
ตาราง 3 ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดล

ตัวแปรผล ตัวแปรเหตุ	MOTIVE			ACH		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
RESILIENCE	0.705 (0.051) 0.687	-	0.705 (0.051) 0.687	0.332 (0.041) 0.279	0.194 (0.049) 0.163	0.138 (0.065) 0.116
PRESSURE	-0.195 (0.038) -0.195	-	-0.195 (0.038) -0.195	-0.307 (0.039) -0.264	-0.054 (0.017) -0.046	-0.253 (0.044) -0.218
MOTIVE	-	-	-	0.276 (0.075) 0.238	-	0.276 (0.075) 0.238

ค่าสถิติ: Chi-square = 28.519, df = 23, p = 0.197, GFI = 0.995, AGFI = 0.980, RMR = 0.014, RMSEA = 0.017

ตัวแปร	CON	SELF	PROB	THINK	CHAL	PLAN	SOCI
ความเที่ยง	0.390	0.471	0.567	0.644	0.560	0.463	0.371
ตัวแปร	TRY	FEAR	NSUCCESS	MO_IN	MO_OUT	GRADE	
ความเที่ยง	0.650	0.427	0.907	0.668	0.717	1.000	
สมการโครงสร้างของตัวแปร	MOTIVE			ACH			
R ²	0.537			0.189			
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	MOTIVE			ACH			
MOTIVE	1.000						
ACH	0.377	1.000					
RESILIENCE	0.706	0.305	1.000				
PRESSURE	-0.263	-0.292	-0.099	1.000			

หมายเหตุ: อิทธิพลรวม (TE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลทางตรง (DE) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p < .05) ทุกค่า
ตัวเลขทึบ คือ ค่าอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

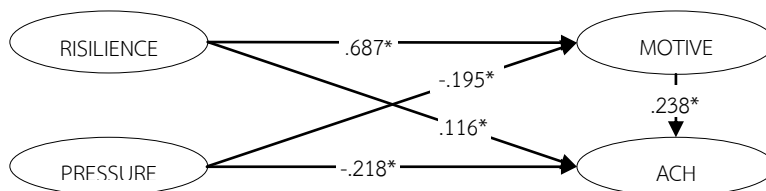
$\chi^2 = 28.519$, df = 23, p = 0.197, RMSEA = 0.017

หมายเหตุ: ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (path coefficient) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า
เส้นประ คือ เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ไม่มีนัยสำคัญ

แผนภาพ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์บทบาทการส่งผ่านของตัวแปรส่งผ่าน

ผลการวิเคราะห์บทบาทการส่งผ่านของตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน ในโมเดลอิทธิพลความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($b = .116, -.218$ ตามลำดับ) และแรงจูงใจในการเรียน ($b = .687, -.195$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($b = .238$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นตัวแปรแรงจูงใจในการเรียนจึงมีบทบาทเป็นตัวแปรส่งผ่านแบบบางส่วน (partial mediator) (Hair et al, 2010) ดังแผนภาพ 3

* $p < .05$

แผนภาพ 3 บทบาทการส่งผ่านของแรงจูงใจในการเรียนแบบบางส่วนในโมเดล

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่น่าเสนอข้างต้นชี้ให้เห็นว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ยังมีประเด็นประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1) อิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการ

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลย้อนกลับของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการจะเห็นว่าตัวแปรทั้งสองตัวแปรไม่ส่งอิทธิพลถึงกัน และจากตารางค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรสังเกตได้ในข้างต้นชี้ให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการมีความสัมพันธ์กันน้อยและบางตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน สาเหตุอาจเนื่องมาจากบริบทของตัวอย่างที่มีความแตกต่างกัน โดยความสามารถในการฟื้นฟูพลังเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แต่ละคนมีแตกต่างกันตามเพศ อายุ และวัฒนธรรมของสังคม (Connor & Davidson, 2003) ต้องอาศัยประสบการณ์ ความคิด และทักษะในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเห็นว่านักเรียนบางคนที่มีความสามารถในการฟื้นฟูพลังสูงก็มีความกดดันทางวิชาการสูงเช่นกัน และในขณะที่บางคนมีความสามารถในการฟื้นฟูพลังสูงแต่มีความกดดันทางวิชาการต่ำ ชี้ให้เห็นว่าระดับความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการของตัวอย่างไม่ค่อยสัมพันธ์กัน จึงทำให้เส้นอิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการในโมเดลไม่ส่งอิทธิพลย้อนกลับ

2) อิทธิพลของความสามารถในการฟื้นฟูพลังที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของตัวแปรความสามารถในการฟื้นฟูพลังที่ส่งไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นว่าความสามารถในการฟื้นฟูพลังส่งอิทธิพลผ่านแรงจูงใจในการเรียนไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าอิทธิพลตรง ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจในการเรียนเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนคือความสามารถในการฟื้นฟูพลัง โดยงานวิจัยของ Abolmaali and Mahmudi (2013) และ Lee (2009) พบว่านักเรียนที่มีความสามารถในการฟื้นฟูพลังจะสามารถเผชิญหน้ากับความยากหรือความท้าทายด้านวิชาการได้ โดยความท้าทายด้านวิชาการ

นี้ทำให้นักเรียนเกิดความอยากรู้และมีความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคด้านการเรียน ก่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการเรียนที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จด้านการเรียนได้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการฟื้นฟูพลังมีบทบาทในกระบวนการของการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี แต่การส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนด้วย เนื่องจากแรงจูงใจในการเรียนถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดี (Waller, 2001)

3) อิทธิพลของความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของตัวแปรความกดดันทางวิชาการที่ส่งไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นว่าความกดดันทางวิชาการส่งอิทธิพลทางตรงไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความกดดันทางวิชาการเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดย Abolmaali, Hashemian, & Anari (2011) กล่าวว่าความกดดันทางวิชาการทำให้นักเรียนรู้สึกไม่พึงพอใจหรือไม่มีความสุขกับการเรียน เพราะนักเรียนจะรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการสอบ การทำคะแนน และการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่อยากร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน นอกจากนี้งานวิจัยของ Ford & Schroeder (2009) และ De Bruyn (2005) ศึกษาเกี่ยวกับของความกดดันทางวิชาการ พบว่า นักศึกษาที่มีความกดดันทางวิชาการจะมีระดับความซึมเศร้าสูง โดยความซึมเศร้าส่งผลให้นักศึกษามีความเครียด ขาดสมาธิในการเรียน และนำไปสู่การได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ โดยความกดดันทางวิชาการมีสาเหตุมาจากความกลัวต่อความผิดหวัง และการแข่งขันเพื่อให้ได้รับผลการเรียนในระดับสูง (Patrick et al., 1992 อ้างถึงใน Ford & Schroeder, 2009) ดังนั้นในการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ต้องคำนึงถึงความกดดันทางวิชาการ โดยต้องควบคุมให้อยู่ในระดับที่พอดี กล่าวคือเป็นระดับที่นักเรียนสามารถควบคุมได้ เพราะการมีความกดดันทางวิชาการสูงทำให้นักเรียนเครียดและวิตกกังวล ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน และทำให้มีผลการเรียนต่ำ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบในการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านจากความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นหากโรงเรียนต้องการพัฒนาหรือส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีควรพัฒนาทั้งความสามารถในการฟื้นฟูพลังและแรงจูงใจในการเรียนควบคู่กันไป และต้องคำนึงถึงความกดดันทางวิชาการด้วย โดยอาจมีปัจจัยมาจากครู นักเรียน หรือบรรยากาศในการเรียนรู้อารมณ์ รวมไปถึงการมอบหมายงาน การสอบ ซึ่งโรงเรียนควรจัดการและควบคุมปัจจัยกระตุ้นเหล่านี้ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความกดดันทางวิชาการที่อาจส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรูปแบบของการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationships model) ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

2) การทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยนำตัวแปรเพศหรือระดับการศึกษา มาศึกษาเป็นตัวแปรปรับ (moderator) เพื่อศึกษาผลการวิจัยของโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นแบบมีตัวแปรปรับว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพราะเป็นประเด็นที่น่าศึกษาเพิ่มเติมว่าเพศหรือระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อโมเดลอิทธิพลความสามารถในการฟื้นฟูพลังและความกดดันทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีแรงจูงใจในการเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่านหรือไม่ อย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ธัญลักษณ์ ขวัญนิมิตร. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการฟื้นฟูพลังของครูโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ทางปัญญา: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามภูมิหลังของครู. *OJED*, 8(1), 1192-1206.

วรัญญา แดงสนิท. (2557). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยมีความยึดมั่นผูกพันในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน. *OJED*, 9(2), 307-319.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2557). *คะแนน O-NET ระดับ ป.6 ม.3 และ ม.6 ปีการศึกษา 2556 จำแนกตามรายวิชา*. สืบค้นจาก: <http://www.niets.or.th /index.php/files/download/602.pdf>.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2556). *ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพมหานคร: แอดวานซ์ พรินติ้ง เซอร์วิส.

ภาษาอังกฤษ

Abolmaali, K. H., Hashemian, K., & Anari, F. (2011). Contribution of perception of classroom environmental components in predicting students' academic engagement. *Journal of Modern Thoughts In Education*, 5(3), 33-19.

Abolmaali, K. & Mahmudi, R. (2013). The prediction of academic achievement based on resilience and perception of the classroom environment. *Open Science Journal of Education*, 1(1), 7-12.

Akgun, S., & Ciarrochi, J. (2003). Learned resourcefulness moderates the relationship between academic stress and academic performance. *Educational Psychology*, 23(3), 287-294.

Alfaro, E. C., Umana-Taylor, A. J., & Bamaca, M. Y. (2006). The influence of academic support on Latino adolescents' academic motivation. *Family Relations*, 55(3), 279-291.

Baruth, K. E. & Carroll, J. J. (2002). A formal assessment of resilience: The baruth protective factors inventory. *The Journal of Individual Psychology*, 58(3), 235-244.

Borman, G. D. & Overman, L. T. (2004). Academic resilience in mathematics among poor and minority students. *The Elementary School Journal*, 104(3), 177-195.

- Cappella, E. & Weinstein, R. S. (2001). Turning around reading achievement: Predictors of high school students' academic resilience. *Journal of Educational Psychology*, 93, 758-770.
- Connor, K. M. & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depress Anxiety*, 18(2), 76-82.
- De Bruyn, E. H. (2005). Role strain, engagement and academic achievement in early adolescence. *Educational Studies*, 31(1), 15-27.
- Eccles, J. S., Wong, C. A., & Peck, S. C. (2006). Ethnicity as social context for the development of African American adolescents. *Journal of School Psychology*, 44(5), 407-426.
- Fallon, C. M. (2010). School factors that promote academic resilience in urban Latino high school students (Doctoral dissertation, LOYOLA UNIVERSITY CHICAGO).
- Fenzel, L. M. (2000). Prospective study of changes in global self-worth and strain during the transition to middle school. *Journal of Early Adolescence*, 20(1), 93-116.
- Friborg, O., Hjemdal, O., Rosenvinge, J. H., & Martinussen, M. (2003). A new rating scale for adult resilience: what are the central protective resources behind healthy adjustment?. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 12(2), 65-76.
- Ford, J. A. & Schroeder, R. D. (2009). Academic strain and non-medical use of prescription stimulants among college students. *Deviant Behavior*, 30(1), 26-53.
- Gutman, L. M. & Midgley, C. (2000). The role of protective factors in supporting the academic achievement of poor African American students during the middle school transition. *Journal of Youth and Adolescence*, 29(2), 223-249.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. (7th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Hoskin, A. (2011). Explaining the link between race and violence with general strain theory. *Journal of Ethnicity in Criminal Justice*, 9(1), 56-73.
- Kaplan, C. P., Turner, S., Norman, E., & Stillson, K. (1996). Promoting resilience strategies: A modified consultation model. *Social Work in Education*, 18(3), 158-168.
- Khalaf, A. K. (2014). Validity and reliability of the academic resilience scale in Egyptian context. *US-China education review*, 4(3), 202-210.
- Lee, D. D. (2009). *Impact of resilience on the academic achievement of at-risk students in the Upward Bound Program in Georgia* (Dissertations). Department of Philosophy, Georgia Southern University.
- Lepper, M. R., Corpus, J. H., & Iyengar, S. S. (2005). Intrinsic and extrinsic motivational orientations in the classroom: Age differences and academic correlates. *Journal of Educational Psychology*, 97(2), 184-196.
- Lin, J. & Chen, Q. (1995). Academic pressure and impact on students' development in China. *McGill Journal of Education*, 30(2), 149-168.
- Luthans, B. C. (2012). The impact of business school students' psychology capital on academic performance. *Journal of Education for Business*, 87(5), 253-259.

- Tung, K. S., Ning, W. W., & Kris, L. (2014). Effect of Resilience on Self-Perceived Stress and Experiences on Stress Symptoms A Surveillance Report. *Universal Journal of public health*, 2(2), 64-72.
- Martin, A. J. & Marsh, H. W. (2003). "Academic resilience and the four Cs: Confidence, Control, Composure, and Commitment." *Paper presented at NZARE AARE, Auckland, New Zealand November 2003*. Retrieved from http://www.aare.edu.au/data/publications/2003/mar_03770.pdf
- Martin, A. J. & Marsh, H. W. (2006). Academic resilience and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. *Psychology in Schools*, 43(3), 267-281.
- Masten, A. S., Best, K., & Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and Psychopathology*, 2(4), 425-444.
- Morales, E. E. (2008). A focus on hope: Toward a more comprehensive theory of academic resiliency among at-risk minority students. *Journal of At-risk Issue*, 14(1), 23-32.
- Neblett, E. W., Philip, C. L., Cogburn, C. D., & Sellers, R. M. (2006). African American adolescents' discrimination experiences and academic achievement: Racial socialization as a cultural compensatory and protective factor. *Journal of Black Psychology*, 32(2), 199-218.
- Park, J. H., Chung, S. H., An, H. Y., Park, S. J., Lee, C., Kim, S. Y., Lee, J. D., & Kim, K. S. (2012). A structural model of stress, motivation, and academic performance in medical students. *Psychiatry Investig*, 9(2), 143-149.
- Sacker, A. & Schoon, I. (2007). Educational resilience in later life: Resources and assets in adolescence and return to education after leaving school at age 16. *Social Science Research*, 36(3), 873-896.
- Solberg, V. S., Davis, A., & McLemore, C. (2010). *Examining success highways resiliency assessments as an indicator of academic success*. University of Wisconsin Milwaukee.
- Struthers, C. W., Perry, R. P., & Menec, V. H. (2000). An examination of the relationship among academic stress, coping, motivation, and performance in college. *Research in Higher Education*, 41, 581-592.
- Waller, M. A. (2001). Resilience in ecosystemic context: Evolution of the concept. *American Journal of Orthopsychiatry*, 71(3), 290-297.